

ÎN CE MĂSURĂ MOLDOVENII CRED CĂ POT CONTA PE AJUTOR?

TO WHAT EXTENT MOLDOVANS DO I THINK CAN COUNT ON HELP?

Tatiana SPĂȚARU, ORCID: 0000-0002-6397-6735
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 330.59:364:303.62(478)

e-mail: spataru_tatiana@mail.ru

Politica de coeziune socială este un concept care evoluează pentru a face față provocărilor multiple de a construi o societate mai competitivă, mai rezistentă, mai incluzivă și capabilă de a răspunde multiplelor crize cu care se confruntă societățile moderne.

Scopul cercetării a studia coeziunea socială în societatea moldovenească, care determină următoarele *obiective*: percepțiile privind solidaritatea socială, încrederea față de instituțiile statului, grupurile sociale și ceilalți cetățeni.

Metodologia cercetării cantitative are la bază aplicarea chestionarului sociologic respondenților, care s-a desfășurat pe un eșantion de 1.698 de persoane, în perioada 15 noiembrie-20 decembrie 2021, în 87 de localități ale republicii, cu o marjă de eroare de +/- 2,8%. Eșantionul este aleatoriu, reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, în funcție de mediul de reședință, sex, vârstă, nivel de educație, regiune geografică. Fapt care permite extrapolarea rezultatelor cercetării asupra întregii populații a Republicii Moldova.

Interpretarea datelor sociologice empirice. Rezultatele cercetării sociologice, expuse în prezentul articol, sunt parte componentă a proiectului instituțional:20.80009.1606.13 – „Formarea și consolidarea coeziunii sociale în Republica Moldova în contextul apropiării de Uniunea Europeană”.

Un indicator prin care poate fi măsurat gradul de coeziune socială este măsura în care oamenii cred că pot conta pe ajutorul instituțiilor de stat și a diferitelor grupuri sociale.

Tabel

Măsura în care cred că ar putea conta pe ajutor din partea instituțiilor/persoanelor
(2021)

Indicatori	Statul	Primăria	Rudele	Prieteni	Vecinii	Colegii
Deloc	49,3	44,5	7,1	15,9	36,9	32,7
În mică măsură	43,1	44,5	29,0	40,7	38,8	36,9
În mare măsură	5,0	7,9	44,2	32,8	17,1	23,1
În foarte mare măsură	1,2	1,1	18,8	8,1	4,1	3,9
NȘ/NR	1,4	2,1	0,9	2,5	3,1	3,4
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Există o viziune consensuală de-a lungul timpului. Jumătate din universul eșantionat – 49,3% crede că deloc nu poate conta pe ajutorul statului, iar – 43,1% doar în mică măsură. Credița că în mare măsură ar putea conta pe ajutorul statului este identificată cu o pondere de 5,0, iar 1,2% – în foarte mare măsură (nș/nr. 1,4%). Lipsa scăzută a credinței respondenților că pot conta pe ajutorul statului se menține pe parcursul anilor, ceea ce condiționează neîncredere în instituțiile guvernamentale și în cei care îi conduc. Nivelul de încredere scăzut face mai dificilă rezolvarea multor probleme ale statului.

Aceeași atitudine sceptică respondenții o manifestă și față de primărie. Astfel, 44,5% deloc și altele 44,5% în mică măsură pot conta pe ajutorul primăriei. Gradul înalt de credință este manifestat de 7,9% – în mare măsură și doar de 1,1% – în foarte mare măsură (nș/nr. 2,1%). Deși noțiunea de primărie se conturează mult mai clar în percepția publică decât noțiunea de stat, faptul că aproape jumătate din eșantion consideră că deloc nu ar putea conta pe ajutorul primăriei, vine să confirme aprecierea estimată anterior. În jur de jumătate din populația republicii conștientizează că, în caz de situații dificile, intervenite în viață, nu poate conta deloc pe ajutorul statului sau al primăriei.

Opinia despre grupurile sociale din care fac parte înșiși respondenții și cu care intră în relații de interacțiune demonstrează o încredere tradițional mai înaltă față de rude: 44,2% – în mare măsură și 18,8% – în foarte mare măsură; 29,0% – în mică măsură și doar 7,1% – deloc (nș/nr. 0,9%). Nu este surprinzător faptul că această pondere este substanțial mai înaltă, deoarece tradițional criteriul de organizare a grupurilor sociale la moldoveni sunt relațiile de rudenie. Practic, șapte din zece respondenți afirmă că au o cantitate suficientă de încredere în rude, fiind siguri că ar putea conta pe ajutorul acestora.

Următorul item estimat este grupul de prieteni. Aproximativ în jumătate se divizează opinia celor care afirmă sigur că pot conta pe ajutorul prietenilor: 8,1% – în foarte mare măsură și 38,2% – în mare măsură. Și cealaltă jumătate – 40,7% consideră că în mică măsură pot conta pe prieteni și deloc – 15,9% (nș/nr. 2,5%). Respondenții de vârstă mai tânără au tendința să exprime o încredere mai avansată în prieteni decât respondenții de vârstă mai înaintată.

O pondere mai redusă o constatăm în cazul în care respondenții cred că ar putea conta pe ajutorul vecinilor: 4,1% – în foarte mare măsură, 17,1% – în mare măsură, 38,8% – în mică măsură, rămânând semnificativă ponderea celor 36,9% care deloc nu pot conta pe vecini (nș/nr. 0,9%).

Estimarea ponderii în ce măsură respondenții cred că ar putea conta pe ajutor din partea colegilor identifică următoarea situație: 3,9% – în foarte mare măsură, 23,1% – în mare măsură, 36,9% – în mică măsură, 32,7% – deloc (nș/nr. 3,4%).

Pe lângă nivelul de încredere preponderent scăzut demonstrat de respondenți față de stat și primărie, este relevant și nivelul de încredere redus față de alți cetățeni, precum ar fi grupurile sociale de prieteni, vecini și colegi.

Explicația nivelului redus de încredere poate fi corelat cu răspunsurile la întrebarea despre veniturile actuale ale familiei. Doar 3,7% au afirmat că reușesc să aibă tot ce le trebuie, fără să ne limiteze la ceva; 15,1% – reușesc să cumpere bunuri mai scumpe,

dar cu restrângeri în alte domenii; 37,6% – le ajunge pentru un trai decent, dar nu își permit să cumpere bunuri mai scumpe; 33,7% – le ajunge numai pentru strictul necesar; iar 9,9% au declarat că nu le ajunge nici pentru strictul necesar. Faptul că 7 din zece respondenți trăiesc la limita decenței vine ca un răspuns la măsura în care respondenții cred că ar putea conta pe ajutor în caz de situație critică în viață.

În general, măsura în care respondenții sunt satisfăcuți de viața lor indică următoarea segmentare a eșantionului: doar 2,7% – în foarte mare măsură, 47,5% – în mare măsură, 40,3% – în mică măsură, 4,7% – deloc (nș/nr 4,8%). Corelând rezultatele răspunsurilor obținute la întrebarea respectivă cu cea anterioară, constatăm că în jur de 3% din populație sunt mulțumiți de veniturile și satisfăcuți de propria viață.

Concluziile finale. Opiniile respondenților despre măsura în care cred că ar putea conta pe ajutorul din partea instituțiilor/persoanelor sunt puternic asociate cu opiniile lor asupra problemelor legate de încrederea instituțională și interpersonală.

Nivelul redus de încredere al publicului produce blocaje și împiedică capacitatea țării de a face față problemelor și provocărilor multiple cu care se confruntă republica la moment.

Încrederea scăzută a respondenților atât în stat, cât și instituțiile acestuia creează o spirală descendentă, care exacerbează starea generală, producând disensiuni.

Consecințele clivajelor sociale determină pe termen lung traiectoria neîncrederii populației că statul poate fi, de fapt, o forță capabilă de a îmbunătăți propriile lor vieți.

Datele empirice constată că moldovenii, în general, au un grad redus de încredere interpersonală. Un nivel mai înalt se înregistrează doar în cazul rudelor. Declinul neîncrederii interpersonale a scăzut și datorită unei perioade mai îndelungate de interdicții pentru deplasare, sentimentul de izolare, singurătate și frică trăit de cetățeni în perioada pandemiei.

Veniturile scăzute ale populației condiționează un grad redus de încredere în stat și primărie, inclusiv în relațiile interpersonale. Insatisfacția față de venituri este mai accentuată în cazul populației rurale, regiunii geografice Nord, etniilor conlocuitoare de ucraineni și ruși, sectorul de activitate gospodărie casnică.

Respondenții demonstrează un grad de insatisfacție față de propria viață, acest indicator fiind mai accentuat în mediul rural decât în cel urban și în zona de Nord a republicii, mai accentuat decât în Centru și Sud. În funcție de etnie, acest indicator cunoaște o relevanță în cazul populației ruse și ucrainene.